

**ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
האחת עשרה**

החלטות והנחיות

ירושלים, תשמ"ה - 1984

תוכן הענינים

=====

עמ' 1 - 3	מ ב ר א
עמ' 4 - 7	הסכם בענין טוהר הבחירות לכנסת האחת עשרה
עמ' 8 - 14	קריטריונים למתן אישור למשדירי תעמולה בטלוויזיה
עמ' 15 - 19	וודרוך רשויות הטלוויזיה בדבר איסור הקרנת תעמולת בחירות על פי סעיף 5 לזוק הבחירות (דרכי תעמולה), וש"ט - 1959
עמ' 20 - 33	הולטה חב"כ 2/84 (תעמולת בוירות באמצעות כלי שייט)
עמ' 34 - 44	הולטה חב"כ 3/84 (איסור הסדר חליפין בין רשימות בדבר זמני שידור בטלוויזיה וברדיו)

הזלטה חבי"כ 4/84
(טכטי עליה על הקרקע בחור
חעמולח בחירות)

עמ' 45 - 53

צו מניעה בדבר שילוב של
אמנים עם חעמולח בחירות

עמ' 54 - 55

הטכח שקיבל חוקף של צו
בענין השימוש לצורך הבחירות
כרכ של האגידים ממלכתיים,
הסודררויים וממשלתיים

עמ' 56 - 57

הוראות בדבר השימוש בקסטות
וידיאו בחעמולח בחירות

עמ' 58 - 59

חרות דעת בקשר להכללח
בדרנים ואמנים בחשרירי
החעמולה בטלויזיה

עמ' 60 - 62

הוראות בדבר כשרותן ופסלותן
של פוקאות הצבעה שנחגלו בהן
פגמים

עמ' 63 - 64

מ ב ר א

=====

בהמטך לחוברת שהוצאה לפני מספר חודשים על ידי קודמי בתפקיד יו"ר וערת הבחירות המרכזית לכנסת, נשיא בית המשפט העליון השופט מאיר שמגר, ושכללה מספר החלטות שניתנו על ידו, על פי סמכותו לפי סעיף 17ב' לחוק הבחירות (דרכי העמולה), חשי"ט - 1959, בקשר למערכת הבחירות לרשויות המקומיות כחשמ"ד (1983), ניחן בזו פרסום למספר החלטות, חדרוכים וסיכומי קריטריונים שניתנו והוצאו בקשר לבחירות לכנסת ה-11.

ליקטנו כאן את האמנה להבטוח טוהר מערכת הבחירות, אשר סוכמת על ידי תחילה עם נציגי סיעות הליכוד והמערך, ואליה הצטרפו לאחר מכן גם כל הסיעות האחרות של הכנסת היוצאת, מכתב אל וחברי ועדת הבחירות המרכזית, בו פרטתי כמה נוהגים ונהגות והקריטריונים אשר הינחו אותי כמתן החלטותי בדבר מתן או אי מתן אישור לתשריירי החעמולה בטלויזיה, חדרוך שניון לרשויות הטלויזיה בובר יישומן הנכון, הלכה למעשה, של הוראות סעיף 5 לחוק הנ"ל (האוסר, בחקופה של 150 יום לפני הבחירות חעמולת בחירות באמצעות טלויזיה),

החלטות שונות בדבר פירוש סעיפי חוק הבחירות
(זרכי תעמולה), וכן הוראה שניחנה כיום הבחירות
בדבר כשרותן ופסלותן של פחקאות הצבעה שנחגלו
בהן פגמים.

אשר לאמנה הנ"ל להבטחת טוהר מערכת הבחירות, מן
הראוי לציין כסיפוק, כי היא עמדה במבחן עד יום
הבחירות והצדיקה את החקוות שחלינו בה. במפגשים
חכופים של נציגי רשימות הליכוד והמערך עמי
נדונו החלונות ההדדיות וכל הכעיות שהתעוררו
קאו על פחרונן בצורה הרמונית, בדרך כלל בהסכמת
כל הצדדים.

זאת ועוד, וחיימת האמנה האמורה, הפעלחה הלכה למעשה
ומניעת חופעות לוואי שליליות לבחירות שרוב הציבור
חשש מהן, גרמו לפעולת שרשרת חיובית ומעודדת, והביאו
כין השאר לכך, כי על פי רצון החושבים החחימו גם
יוה"ר של ועדות הבחירות האזוריות את נציגי הרשימות
כאזוריהם על אמנות והסכמים באוהה מתכונת.

כפי שציננו במכתבי אל חברי ועדת הבחירות המרכזית,
עשוי וומר זה להיות לחועלת הן לוועדות הבחירות
וליושבי הראש שלהן שיוטל עליהם לנהל בחירות להבא,
והן לנציגי הרשימות שישחפּו באוהן בחירות.

הנני חוזר ומוגיש, כי אין בחומר המופרסם כאן משום רשימה ממצה של הבעיות שהוכחו בפנינו לדיון ולהכרעה; כמו כן ברור, כי מצבים עשויים להשתנות, ואיתם הבעיות והחלטות המתחייבות מהם, כך שיוזכר מאד ובכחירות הבאות יתעורר הצורך להוסיף לקריטריונים ולנוהלים או אף לשנותם. עם זאת סברנו, כי פרסום אחדות מהמסקנות והפירוט שלנו ביוס לבעיות שהועמדו בפנינו, עשוי לסייע בידי מי שתידר לשאול באחריות לנושאים אלו.

גבריאל בך

שופט ביה המשפט העליון

יושב ראש ועוזת הבחירות

המרכזיות לכנסות האזות עשרה

ירושלים, 1984. חשמ"ח

ה ס כ ס

בענין טוהר הכחירות לכנסת האחת עשרה

=====

במפגש בין נציגי הליכוד והמערך עם יו"ר ועדת הבחירות המרכזית הוסכם כדלקמן:

- א. המפלגות מצהירות ומתחייבות לשמור על כל חוקי הבחירות ככתבם וכלשונם ולפעול על פיהם במערכת הבחירות.
- ב. הצדדים מתחייבים לדאוג לכך כי לא תהיה נוצרת מצבד אוהדיהם תעמולת בחירות לכנסת האחת עשרה באחת הדרכים הפסולות, כפי שיפורט להלן:
- ג. לא יהיה שימוש באליומות פיסית, איום באליומות או הסחה לאליומות.
- ד. אף צד לא יאשים את היריב כמעשים פסולים מבלי שתהיינה בידו ראיות ברורות לביסוס ההאשמות, ולא יהן ידו לפרובוקציות מסוג כלשהו.

ה. לא יפורסמו סיסמאות או הערות פוגעות
המחייחות למוצא, עדה או דת. לא ישחמשו
כביטויי או שמות גנאי נגד חלקים של
האוכלוסיה.

ו. לא תהיה הפרעה מתוכננת או מכוונת לאסיפת
בחירות מטעם מפלגה או רשימה אחרת.

ז. לא יהיו החקפות ועלכונות אישיים כלפי
מנהיגי הרשימה היריבה הזורגים מפולמוס
ענייני, ולא חפורטמנה קריקטורות פוגעות
ומשפילוח.

ח. לא תהיה תעמולה שיש בה משום השפלה, הכפשה
וכיזוי של אדם העומד לבחירה בשל חיצוניותו,
מוצאו, דחו וכיוצא כאלה חכונות, שאין להן
זיקה לכשירותו למלא חפקיר כוזיים הפוליטיים.
הוא הדין כהכפשת בני משפחותיהן של המועמדים,
או בני אוים אחרים, שאינם מועמדים או קשורים
במערכת הבחירות.

ט. בין השאר אסור להשחמש כפוטומונטז' כדי
להכפיש את היריב.

הרשימות השוחפות להסכם זה חמנינה נציגים
אשר יבררו עם יו"ר ועדת הבחירות המרכזית
כל חלונה כדבר הפרת ההסכם הנ"ל, יתייחסו
אליה וידונו במשותף בדרכים למניעת הפרות
כאלה.

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית יקרא גם ליחר
המפלגות והרשימות להצטרף לעקרונות הנ"ל.

בשם המערך

בשם הליכוד

ח"כ נטשה שחל

ח"כ רוני מילוא

ח"כ מרדכי גור

השר אברהם שריר

ח"כ יהודה חשאי

גבריאל בך

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת האחת עשרה

הצטרפות רשימות נוספות לעקרונות הנ"ל,

בשם ר"צ

בשם המפד"ל

ח"כ שולמית אלובי

מר יהודה אלינסון

ח"כ יהודה בן מאיר

כשם אגודות ישראל

-

מר יהושע פולק

כשם החזיה צומח

-

ח"כ גאולה כהן

אל: חברי ועדון הבחירות המרכזית

ק ר י ט ר י ו נ י ם

למון אישור לחשדירי חעמולה בטלויזיה

=====

1. על פי הוראח סעיף 15 א(ג) לחוק הבחירות (זרכי חעמולה), חשייט - 1959 טעונים חשוירי החעמולה בטלויזיה מתן אישור מאח יו"ר ועדון הבחירות המרכזית.

כאשר החלו חשדירי החעמולה לבחירות לכנסת האוח עשרה סכרחי, והנני עדיין סבור, כי לא ניוון לקכוע כלליט גורפים וממציט לכל סוגי החשדיריט וקטעיהם, שמן הדין למנוע מהם אח אישור היו"ר. עם זאת, תוך כדי הצפיה היומיומית כחשדיריט ומתן החלטות לגביהט, החגכשו אצלי בכל זאח אי-אלה קריטריוניט שהנחו אוחי בעכודחי זו, ונראה לי כי מן הראוי להעלות אח אלה על הכחב. וכר זה עשוי להיות, בין היתר, לחועלח לנציגי רשימות שחחחפנה בבחירות בעחיד וכן ליושכי ראש הועדות המרכזיות שיכהנו באוון בחירות. הנני שוב חוזר ומרגיש,

כי ער אני לכך שקריטריונים אלה אינם יכולים להיות ממצים, וכי עשוי להתעורר הצורך לשנותם ולהוסיף עליהם כהנה וכהנה לאור צרכים מיוחדים שיחשבו ומוצבים שונים שישררו בעת קיום הכחירותו בעתיד.

2. להלן עיקרי הקריטריונים האמורים:

(א) הנחיותיו או עצמי, ככלל, להנמיט במידון האפשר בהתערבות בחשדירים המוצעים על ידי הרשימות, ובמקרה של ספק - שלא למנוע את אישורי.

(ב) אסור לשכוח, כי המדובר במערכת בחירות, ושותדירי הועמולה חייבים להזיחם לנושאים נוקבים וחמורים, העשויים לקבוע את גורל המדינה ושלגביהט קיימים חילוקי זעון קוטביים. על כן אין למנוע פולמוס וריף וווקיף, אפילו אם כיטוי זה או אחר נראה בעיני יושב הראש בוטה וצורם מדי לטעמו. ככלל אין היו"ר צריך לראות את עצמו בחור "צנזור לעניני הטעם הטוב".

ג) אין מחפקירו של יושב הראש להפוך את מערכת הכחירות למחונה וסטרילית. החקפוח וריפוח על עמדות היריב ובקורת קטלנית על מעשיו בעבר וחוכניותו לעתיד, הינן לגיטימיות, והן כשלעצמן אינן מהוות עדין הפרה של ההסכם להכטחח טוהר הכחירות, שנחחס על ידי נציגי הרשימות, על פי הצעתי, בקשר לכחירות אלה ושחנאיו הובאו לידיעוכם.

ד) מן הדין לאסור חשדירים אשר יש בהקרנחס משום עכירה על החוק. עכירות אלה יכולוח להיות טכניות כמהוחן, כגון הקרנח סמל המדינה ללא היחר משר הפנים בניגוד לחוק הדגל והסמל, או רציניות וזדוניות יותר, כגון עכירות העלולות והמיוערות לפגוע בבטוחן המדינה או נסיון להסית למעשי ורגשי איבה נגד חלקי אוכלוסית המדינה מטעמי דת, לאום או גזע.

ה) אין לאשר הטחח עלכונות גורפים וסחמיים נגד מנהיגות הרשימה היריבה, ללא בסוס ראיחי ומכלי שההאשמות נקבעו או נבדקו

על ידי גורם מוסמך כלשהו, כגון האטמה
כי "כל מנחיגי המפלגה היריבה גנבים,
זייפנים וכו'".

(ו) אין לחת אישור להכפשת שמו של אדם או
לכניסה לחייו הפרטיים בפרטים שאין להם
שייכות לנושאים המהותיים העומדים
לויכוח בין הרשימות.

אין בכלל זה כדי למנוע הפרכת גירסאות
עובדתיות שאותו אדם העלה כמסגרת חעמולות
הבחירות למען רשימה מסויימת, ושכדרך זו
חשף את עצמו להתיחסות אליהן מצד יחר
הרשימות. המידה, בה מתירה חשיפה כזו הטחוח
האשמות נגר אותו אדם וגלוי עובדות על
חייו הפרטיים, נקבעת בכל מקרה על ידי
כללי השכל הישר וחוש הפרופורציה.

(ז) יש לעשות כל מאמץ כדי למנוע התדרדרות
הוכוח לתחום של האשמות הדדיות, שניחן
להגדירן כאלימות מילולית, והעומדות
כסתירה ללשונו ולרוחו של ההסכם האמור
לשמירת טוהר הבחירות שנתחום בין הסיעות.

(ז) החלטתי שלא למנוע ציטוט מדברי נציגי היריב, אף כאשר אלה נלקחו מחוץ חשדירי הועמולה של הרשימה היריבה, במטרה לסחור את דברי אותם נציגים או להראות את הכלתי הגיוני או הכלתי עקבי בהם. אך אין להחיר ציטוטים של קטעי משפטים שיש בהם, בהדבק הדברים, כדי להטעות.

(ט) יש לעשות כל מאמץ כדי למנוע את שרכובם של חיילי צה"ל ויחידות צה"ל לועמולת הבחירות. כאן יש לאכוון בין מצבים שונים:

אם בחשדיר הועמולה רוצים לחאר ולפאר מועמד מסויים, אשר הצטיין בעבר בקשר לשרותו הצבאי ומזוהה עם שרות זה, או הממלא כיום תפקיד הקשור קשר אמיץ עם חיי הצבא, אזי אין מניעה לכך, כי אוחו מועמד יוצג בחשדיר ביחד עם קציני צבא אותם עבד, או אף בעת קבלת מסדר צבאי. זאת ועוד, אנו רוצים בחשדיר להסתמך על פרוץ פעולות איבה צבאיות, לחיוב או לשלילה,

וממחישים זאת על ידי תוחח רועם או
תזוזת מספר טנקים או אף על ידי תמונה
המראה פיזור הפגנה על ידי צבא - הרי
אין למנוע את האישור מהקרנת תמונות
כודדות מסוג זה.

אולם - אין לאשר הקרנה של פעולות
מכעציות של צה"ל, כאשר מנסים להראות
כתשדיר רצף של פעולות צבאיות והפעלת
החילות השונים. כאן קיימות הסכנה כי
הצלחה מבצע מסויים או פעולה מסויימת,
שנעשו בפיקודו של מפקד זה או אחר,
יובלטו כנגד אי הצלחה של מהלך או של
קונצפציה צבאית של מפקד אחר, וכך
עלולות יחידות צה"ל ליהפך לגורם במאבק
הפוליטי, דבר אשר מאז ומתמיד השתדלנו
להימנע ממנו.

על מנת למנוע אי-הכנה בנקודה זו: כפי
שהבהרתי לנציגי הסיעות מראש, לא ראיתי
כל מניעה לכך כי הנושא של מלחמה זו או
אחרת, הצדקה ומידת הצלחה, ינוצל במלואו
כמסגרת העמולח הבחירות.

לשון מוחשית יותר: הנחתי היחה, כי מלחמת שלום הגליל, על כל היבטיה, עשויה לשמש אחד המוקדים של התעמולה בכחירות אלה, לחיוב ולשלילה, ולא היטלתי כל מיגבלות על השימוש בכל הטיעונים האפשריים בנושא זה. למעט, כאמור, בדרך של הקרנת חיילי צה"ל בפעולות מבצעיות ממשיות ורצופות.

3. ברצוני לציין בסיפוק רב, כי נחקלתי בדרך כלל בהכנה ובשיחוף פעולה מצד נציגי כל הרשימות כיחס למאמצי להבטיח, כי חשדירי התעמולה מצד אחד יבהירו לציבור את עמדות הרשימות בנקודות המהותיות והענייניות באופן מלא, אך כי מאידך תימנע הסכנה שתשדירים אלה יגרמו להתדרדרות הויכוח למה שניתן לכנות, באופן כללי, כ"אלימות מילולית".

גבריאל בך

שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הכחירות
המרכזיות לכנסת האחת עשרה

תדרוך רשויות הטלויזיה
בדבר איסור הקרנת תעמולת כוירות
על פי סעיף 5

לחוק הבחירות (דרכי ועמולה), חשי"ט - 1959

=====

בעקבות שיחתנו מיום 19.4.84 כלשכתי, ביחד עם יו"ר הועד המנהל של רשות השידור מר יינון, עם מר נקרימון רוגל ועם היועץ המשפטי של הרשות, מר נתן כהן, ברצוני להעלות על הכתב מהם הכללים החייבים להנחותנו כנסותנו לוודא, כי הוראות החוק בדבר איסור הקרנת תעמולה בטלויזיה חכונדנה וכי אמצעי התקשורת ההמוניים, קרי הטלויזיה והרדיו, יפעלו בתקופה זו שלפני הבחירות כצווה סכירה, הוגנת וללא משוא פנים.

(א) מעתה ועד ליום הבחירות ב-23.7.84 לא יוקרן בטלויזיה ראיון עם אישירות פוליטיות ישראלית בנושא הבחירות או בנושא פוליטי אחר, לא במסגרת חכנית "מוקד", לא ב"מכט לחדשות" ולא כשידור אחר, אלא אם יש לנושא הראיון אופי "חדשוחי" מובהק. (הוראה זו אינה חלה כמוכן על חשידירי הבחירות של המפלגות).

(ב) כמיוחד לא תנתן הזדמנות לנציגי המפלגות
והרשימות להסביר את המצע שלהם, להחנכא
בדבר תוצאות הבחירות ולהחבטא בדבר טיב
מועמדי הרשימות השונות.

שידורים כאלה יהיו כמוכן לגיטימיים
לולוטיין כבוא המועד, כאשר נחחיל בהקרנת
חשדירי הבחירות. אז חינתון לכל רשימה
האפשרות להביא את דכרה בפני הציבור.

בדרך זו חבוא "זכות הציבור לדעת" על
סיפוקה הנלא, והדבר ייעשה בצורה אשר
אינה פוגעת בזכות המפלגות ליחס שווה.

(ג) קשה לקבוע באופן גורף ומדוייק מהם
ראיונות בעלי "ערך חדשותי". הדבר תלוי
בנטיבות של כל מקרה וההחלטה נקבעת על
פי ההגיון הבריא והשכל הישר.

רוגמאות לשידורים בנושא הבחירות שניתן

להחירט : כחכות בדבר החמודות פנימית של מועמדים לראשות רשימה (אך בלי לשרר נאומים פרוגרמטיים), מידע בדבר צרוף רשימות או פילוגן, בדבר השלמת רשימות לבחירות וכדבר שמוח המועמדים באותן רשימות.

ד) ככלל, אין לאסור כינחיים (היינו עד ל-30 יום לפני מועד הבחירות) שידור שיווה עם מרואיין, המועמד לבחירות, בנושא הקשור לאירוע אקטואלי, שאירע בסמוך לשידור הראיון, ואשר אין לו קשר עניני עם הבחירות. זאת בתנאי, שאותו מרואיין נבחר בשל הקטר שלו עם אותו אירוע בלכו, ולא בשל היותו אישיות פוליטית העומדת בשל כך כמוקד ההענינות. עם זאת, כאשר ניתן להביא את המידע בו המדובר כפני הציבור באמצעות אדם אחר, שאינו אישיות פוליטית ואינו מועמד לבחירות, הרי יש להעדיף זאת.

אין לשכוח, כי עצם ושיפתו הנמושכת של המרואיין לעיני הציבור באמצעות הטלוויזיה

עשוי להוות תעמולת בחירות, יהא נושא
השיחה אשר יהא.

(ה) היבט אחרון זה הוא בעל חשיבות מיוחדת
כאשר נשקל מתן היחר להקרנת תשדיר שירות,
אשר מוקרו כדרך כלל פעמים רבות.

(ו) האיסור על הקרנת תעמולת בחירות הכלול
בסעיף 5 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה)
חשי"ט - 1959, חל על שידורי הטלוויזיה
בלבר.

עם זאת מן הדין להנחות גם את האחראים על
שידורי הרדיו למיניהם שלא יאפשרו לאמצעי
חקשורת זה ליהפך לבמת תעמולה לרשימה אחת
או מספר רשימות תוך קיפוח הרשימות האחרות.
הכטחת השוויון כהצגת הדעות השונות, העדר
משוא פנים, נויטראליות ופרזנטאציה ענינית
ואוביקטיבית של העובדות הייכים לחיות נר
לרגלי העורכים והכחכים ככל אמצעי החקשורת
הממלכתיים.

ז) כאשר יתעורר אצלכם ספק ביוחס למקרה
קשה במיוחד או במקרי גבול, אבקשכם
לקיים התייעצות עמי על מנת שנוכל ללכך
אזו הכעיוח במשותף.

-

גבריא אל כך
שופט ביח המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת האחת עשרה

חב"כ 2/84

כפני יושב ראש
ועדת הכוירוח
המרכזית לכנסת
השופט גבריאל כך

1. טיעון ה"ליכוד"
2. טיעון ה"מערך"
3. רשימת "פזוח ושלום"

המבקשות

נגד

רשימת "יחוד"

המשיבה

נוטעם המבקשות מס' 1: מר רפאל הצבי
נוטעם המבקשות מס' 2: ח"כ יהודה חשאי
נוטעם המבקשות מס' 3: מר שלמה אוחיון

נוטעם המשיבה: עו"ד אלי זוהר
עו"ד אריה שומר

ה ח ל ט ה

=====

1. שלוש המבקשות הגישו בפני בקשות נפרדות להפעלת סמכויותי כחור יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת לפי סעיף 17ב' לחוק הבחירות (דרכי תעמולה) חשי"ט - 1959 (להלן "החוק") להוצא צו מניעה נגד המשיבה;

החלטתי לדרוך בשלוש הבקשות כמאוחד.

חלונותיהן של המבקשות מחיחסות לשידור חשדירי תעמולה רבים וחכופים מטעם סיעת "יחד" (המשיבה), באמצעות תחנת השידור "קול השלום" המשדרת מעל אניה ("ספינת השלום") בשליטתו של מר אייבי נחן.

אין מולוקת עובדהות בין הצדדים; באי כחה המלומדים של המשיבה הודו בפני כפה מלא, כי זה מספר ימים משודרים חשדירי התעמולה מטעם המשיבה מחנת השידור של "ספינת השלום".

חילוקי הדעות בין הצדדים מתמקדים איפוא רק בשאלה באם חשדירים אלה נוגדים את החוק, ואם ישנה הצדקה לנותן צו להפסקתם.

להשלמת תאור העובדות עוד אזכיר, כי מר אייבי נון שיגר אלי מכרק, בו הודיעני, כי "חלק מהחמורה עבור השידורים מיועד לצרכי ציבור ולמטרות סיוע לנזקקים", אולם למותר לציין, כי אין עובדה זו מעלה או מורידה לגבי הסוגיה העומדת להכרעה.

2. הגעתי למסקנה, כי הבקשות בדיון יסודן, וזאת בהסתמך על הנימוקים הבאים:

(א) השימוש בכלי שיט:

סעיף 3 לחוק קובע לאמור: "לא תהא חעמולת בחירות כאמצעות השימוש בכלי טיס או בכלי שיט".

טוען עו"ד זוהר מטעם המשיבה, כי סעיף זה חל רק על מקרים בהם קיים קשר מהותי בין חעמולת הבחירות ובין הפעלת כלי הטיס או כלי השיט בתור כאלה.

ואילו במקרה שולפנינו רק מקרי הוא, כי
חונת שידור הרדיו של מר אייבי נון ממוקמת
על סיפונה של אוניה; היא יכלה לחפקד באווה
מידה ובאותה הצלחה גם מהקרקע או מגגו של מבנה.

אין בידי לקבל טיעון זה. אמנם יוכן מאד
ומטרת חקיקתו של סעיף 3 הנ"ל היחה למנוע
מעמולה חזותית באמצעות כלי טיס או שיט,
למשל על ידי פזור כרוזים בדרך זו או הפצח
מסר מעמולחי בעזרת שלטי ענק המוצמדים לכלי
שיט או בדים ארוכים הקשורים לזנבו של כלי
הטיס. אך עקרונית אין לועתי הכרל בין הפצח
כרוזים או הצגח מסר באמצעות כלי השיט ובין
הפצח מלל בדרך אל-חוטית או באמצעות גלי
רדיו מסיפונה של אותה אוניה.

זאח ועוד. אם הדכרים הנ"ל יפים הט לגבי כל
אניה, אשר באמצעותה משודרת תעמולח כחירוח,
קל וחומר הולמים הט אח "ספינת השלום" של
מר אייבי נחן, שכך זהו כלי שיט, אשר מבחינה
פונקציונלית מיועד כולו כבר שנים רכוח להפצח
מעמולה ומסרים. בין שהמדובר בהפצח מסר של

שלום ואחוּווּה בין עמים ובין שמדוכב
כנושאים אחרים, עיקר חפקודה של אוּחה
אוּניה מוּתמקד בהפעלת אוּחה חחנח שידור,
אשר בעזרתה משודלת עוּה המשיכה להביא
אוּ דברי החעמולה שלה בפני הצבור
בישראל.

אשר על כן נראה לי, כי יש בשידור
חעמולת הבחירות באמצעות "קול השלום"
משוט הפרה של סעיף 3 לחוק, ובשל כך
כלכד מוּזכחי להוציא צו מניעה על פי
סעיף 17ב' לחוק להפסקת אוּחם שידורים.

(ב) הפרת השוויון בשידורי חעמולת בחירות
כרדיו

לגבי וּשדירי חעמולת הבחירות מטעם
המפלגות והרשימות נקבע בסעיף 15 לחוק
הסדר כדלהלן:

"יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
יקבע, לאור החיעצות עם אוּחה ועדה, אוּ
הזמנים שיוקצו לכל אוּח מן המפלגות
ורשימות המועמדים לשט שידור חעמולת

כחירות כרדיו לקראת יום הבחירות
לכנסת"; בהמשך נקבעו בסעיף וקוח
השידור העומות לרשות כל מפלגה
ורשימה וכן דקות השידור הנוספות
המוקצבות לכל מפלגה המיוצגת בכנסת
היוצאת עבור כל חבר שלה בכנסת.

הסדר דומה נקבע לגבי חשדירי המפלגות
כטלויזיה, בסעיף 15א' לחוק.

בסעיף 16ב' לחוק נאמר, כי רשות
השידור לא חגכה תשלום בעד שידורים
אלה.

אמנם לא נאמר בסעיף 15 הנ"ל במפורש,
שחל איסור על חשדירי העמולה מפלגותיים
מעבר להסדר שנקבע כאותו סעיף, אך נראה
לי, כי מסקנה זו בהכרח מוחקשת מהנטרה
הכרורה של סעיף זה. זוהי הוראת חוק, אשר
באה להבטיח את השוויון המירכי בין
המפלגות והרשימות הנחמודיות ככחירות
לכנסת ככל הנוגע לאפשרות להכיא בפני

הצבור את מצעיהן ודעותיהן באמצעות כלי התקשורת רב העוצמה של הרדיו.

הדרישה להבטחת שוויון ככל שהדבר ניתן ביחס לבחירות לכנסת מעוגנת כידוע בהוראות סעיף 4 לחוק יסוד: הכנסת. במספר פסקי דין של בית המשפט הגבוה לצדק נקבע והורגש, כי קיום החובה להבטיח את השוויון בין הרשימות המתמודדות חל לא רק על ההוראות הקשורות בכיצוע הבחירות עצמן, כגון ההקפדה על העקרון של "קול אחד לכל אחד", אלא גם על כל הנוגע לסיכויים והאפשרויות המובטחים לרשימות המועמדים השונות להתמודד כחנאים סבירים.

בית המשפט העליון עמד על היבט זה של ה"שוויון" בדונו כשאלת מימון המפלגות (ראה כג"צ 98/69, כרגמן נ. שר האוצר ואח', פד"י כ"ג (1) 693, 698, ובג"צ 246, 260/81, אגודת דרך-ארץ ואח' נ. רשות השידור ואח', פד"י ל"ה (4), (1) והחיל את העקרון האמור במפורש גם על שידורי העמולת המפלגות ברדיו ובטלוויזיה.

בפסק דינו כבג"צ 216,260/81 הנ"ל
קבע הנשיא לנדוי, בין היתר, לאמור
(בע"מ 7):

"משפורש בפרשח כרגמן (בג"צ 98/69)
עיקרון השוויון שבסעיף 4 לחוק יסוד:
הכנסת, כמשתרע גם על שוויון הסיכויים
של הרשימות המחחרות בכחירות לכנסת...
יש להחיל אותו עיקרון גם על השימוש
באמצעי החקשורת הממלכתיים, אדירי
ההשפעה על הציבור..."

אין זה מתקבל על הרעת, שמצד אחד יקפיד
המחוקק על הקצבה מדוייקת של זמני
החשדירים בין הרשימות על פי מחכונת
סבירה והוגנת ככל האפשר, ושמהידך
יאופטר לכל הרשימות לרכוש תמורת ושלוט
זמני שידור נוספים באופן חפשי. אמנם
מאזכר הנשיא לנדוי בפסק דינו הנ"ל
"אמצעי חקשורת ממלכתיים" בלבד (שכן
כאלה היה המדובר באותו משפט), אך סניף
15 לחוק מדבר על הסדר שידורים כרדיו

באופן כללי, וסבורני כי יש להחיל
אז הכלל האמור על כל השידורים של
ושדירי העמולת המפלגות באמצעות חכונות
רזיו, אליהן יש לכאי-כח הרשימות גישה.

3. מן הראוי להזכיר בהקשר זה, בהערה
אגב, כי בעת מערכת הבחירות לכנסת
העשירית הביא יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לחשומת לבם של כל באי-כח
הסיעות, כי "... כישיבת הנשיאות של
ועדת הבחירות המרכזית לכנסת סוכם,
לפי בקשת יושב ראש הועדה, כי בבחירות
לכנסת העשירית לא תהיה העמולת בוירות
באמצעות חכונות שידור פרטיות כגון:
חונות השידור של אייבי נתן מספינת
השלום וחונת הכבל לטלויזיה כנחניה".

4. בקשר לסוגיה הנ"ל בדבר משמעותו של
סעיף 15 לחוק מחנודרת עוד בעיה
משפטית, עליה עמד גם עו"ד זוהר,
והנחייבת החייחסות מצדי.

בסעיף 5 לחוק נקבע:

"לא תהא תעמולת בחירות באמצעות הקרנה בקולנוע או בטלוויזיה... סעיף זה לא חל על שידור תעמולת בחירות בטלוויזיה לפי סעיף 15א"

נשאלות איפוא השאלות הבאות:

א) האם נובע מיכללא מהסעיפים 15 ו-15א' לחוק, שאסור לשר תעמולת בחירות ברדיו ובטלוויזיה מעבר לשידורים המרסדרים במסגרת אולם סעיפים, מדוע היה צורך לכלול בסעיף 5 איסור על הקרנת תעמולת בחירות בטלוויזיה?

ב) האם אין ללמוד מהאיסור על הקרנת תעמולת בחירות בטלוויזיה, כי תעמולת בחירות ברדיו מותרת?

5. חשובתי על חמיהות אלה היא כפולה:

א. כאשר נחקק חוק הבחירות (ורכי
ועמולה) בשנת 1959 טרם היו שידורי
טלוויזיה בישראל, ועל כן דובר בסעיף
5 לחוק המקורי רק על איסור פעמולח
בחירות בקולנוע. בשנת 1969 הוספו
המיליט "או בטלוויזיה" על מנת להבהיר,
כי בחקופה של 150 יום לפני הבחירות
(המוזכרת בסעיף 2 לחוק) אסורה הקרנת
ועמולה לא רק בקולנוע אלא גם
בטלוויזיה. אין איפוא להטיק מחוספח
זו מסקנות מרחיקות לכת ביחס לפרשנות
של הסעיפים 15 ו-15א' לחוק.

ב. חשובה מזאת: אין זהות בין תשידי
הועמולה, המוסדרים בסעיף 15 לחוק
ובין המונח "פעמולח בחירות" המופיע
בסעיף 5. טעיף 15 מחיחס לחשידי
העמולה מפורשים מאח המפלגות עצמן
וחוכן השידור הינו כולו ביוזמת
המפלגה ועל אחריחה.

לעונות זאת חל על הדיבור "חעמולח
כחירות" בסעיף 5 לחוק, מכוח אוכייקטיבי,
וכלל הוא כחוכו אף שידורים, שאינם
מחימרים להיח חעמולח בחירות כלל,
אלא שלמעשה עשויים הם להוות חעמולה
בעיני הכוחר הפוטנציאלי. כך פורש
מונו זה בכג"צ 524/83 (האגודה למען
החייל בישראל נגד המנהל הכללי של
רשות השידור, פריי ל"ז (4) (85),
ופרוש זה אושר לאחרונה שוב בכג"צ
323/84 (צלי רשף נגד רשות השידור,
טרט פורסט).

חעמולח כחירות כמוכן הרחב הנ"ל,
כמשמעותו בסעיף 5 לחוק, אסורה איזוא
כחקופח 150 יום מהבחירות רק בטלויזיה.
אולט אין להסיק מכאן אח המסקנה, כי
חשדירי חעמולה מפלגתיים מוכהקים מוחרים
כרדיו ללא הגבלה.

6. סוף דבר: עולה מהאמור לעיל, כי שידורים
של חעמולח כחירות מפלגותית כלחי מאושרים

נפ"י החוק באמצעות חוכנת השידור "קול השלום" מעל סיכונה של ספינת השלום של מר אייבי נון, נוגדים הם הן את לשון החוק והן את רוח החוק ואת עקרון השוויון שחוק זה בא לממשו.

מן הדין איפוא, כי אשחמש בסמכותי על פי סעיף 17ב' (א) לחוק ואתן צו המונע המשכחט של שידורים כאלה בעתיד.

על מנח להסיר ספקות אוסיף רק, כי לצורך החלטה זו לא התייחסתי לטענה, שאחת המבקשות עוררה אותה, כי שידורי הרדיו מחננת "קול השלום" נוגדים הם את החוק גם מכחינות אחרות, שכן בדיקה זו איננה כוחוס סמכותי במסגרת החוק הנדרן.

כיום 13.6.84, לאחר שמיעו טיעוניהם של כאי-כח הצדדים, נחתי צו זמני, בו אסרתי לאלתר את שידורם של חשדירי החינמולה

של הנשיכה כחונכת השידור "קול השלוט",
והורעתי כי החלטתי הסופית בענין הבקשות
הנדרונות חינתן כתאריך 15.6.84, הינו
היום.

על פי המסקנה אליה הגעתי, כפי שפרטתי
אותה לעיל, הופך איפוא צו זמני זה לצו
מוחלט.

הודע היום, 15.6.84 .

גבריאל כך
טופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת האחת עשרה

חכ"כ 3/84

כפני יושב ראש
ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת
השופט גבריאל כר

יהודה חשאי, ח"כ, יו"ר
סיעת המערך בוועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-11

המבקש

נגד

1. סיעת הליכוד
2. סיעת יהדות התורה,
אגודת ישראל

המשיבות

נטענט המבקש: ח"כ י. חשאי, עו"ר ש. אחגר
עו"ר א. לורך
נטענת המשיבה מס' 1: ח"כ רוני מילוא
נטענת המשיבה מס' 2: מר יהושע פולק

ה ח ל ט ה
=====

1. עתירה המבקש היא, כי בחוקף סמכויותי על פי סעיף 17ב' לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), חשי"ט - 1959 (להלן החוק), אורה למשיכות לכל חכענה הסכם שנערך ביניהן בדבר עיסקת חליפין ביחס לזמני הטלויזיה והרדיו העומדים לרשותן לצורך שידור תעמולת הבחירות.

2. פרטי ההסדר, עליו הוסכם בין שתי המשיכות, ושאינו לגביהם מחלוקת עובדתית בין הצדדים, הם כדלהלן:

על פי הוראות סעיף 15(א') (א) לחוק, מוקצות למשיכה מס' 2 34 דקות לצורך שידור בטלויזיה של תעמולת הבחירות שלה לבחירות לכנסת ה-11 (10 דקות עבור המפלגה, ועוד 6 דקות עבור כל אחד מארבעת חברי הכנסת שהיו למשיכה זו בכנסת היוצאת).

המשיכה 2 החליטה שלא להיזקק כלל לזכוותה להקרין בטלויזיה סרטי חעמולה מטעמה וזאת חוך ציוח להוראה שניחנה בענין זה על ידי ראשי מועצת גדולי התורה.

בעקבות החלטה זאת ניהלה המשיכה מס' 2 מו"מ עם משיכה מס' 1 והגיעה איווה להסכם, אשר על פיו חעמיד המשיכה 2 לרשות המשיכה 1 אח כל 34 הדקות של שידורי הטלויזיה שהוקצבו לה, ובחמורה לכך וווחר המשיכה 1 לטובת המשיכה 2 על חלק מהזמן שהוקצב לה, על פי סעיף 15 לחוק, לצורך שידורי החעמולה ברדיו.

ח"כ מילוא, שייצג בפני אח המשיכה 1, הודיע, כי לאחר הויעצות עם מומחה הגיעו המשיכות למסקנה, כי מבחינת ערכן ומשקלן החקשורתי בקשר לחעמולת בחירות, שקולות 5 דקות שידור ברדיו כנגד דקה אחו בשידורי הטלויזיה. אשר על כן סוכם, כי חמורת 34 הדקות של המשיכה 2 בטלויזיה, וועמיד המשיכה 1 לרשווה 170 דקות מחוך הקצבות שידורי הרדיו שלה.

3. טענת המבקש היא, כי ההסדר האמור נוגד את הוראות החוק, על פי לשונן ועל פי רוחן, ופוגע בעקרון של שוויון הכוורות.

לעומתו טוענות המשיבות, כי אין כל פסול בהסכם שנערך ביניהן. אין הוא נאסר כמפורש על ידי סעיף כלשהו בחוק, אשר מכיל איסורים לרוב, ואין הוא פוגע בעקרון השוויון, אלא להיפך, בא הוא להבטיח הזדמנות שווה של החבטאות תקשורתיות גם למשיבה 2, אשר נבצר ממנה להעזר בחשדירי הטלויזיה.

מר פולק, אשר ייצג בדיון את המשיבה 2, מסר בהקשר זה, כי רשימות אחרות (הוא הוגיש, כי רשימתו של המבקש אינה נמניח עט אלה) הציעו למשיבה 2 סכומי כסף ניכרים עבור זמני הטלויזיה האמורית, אך המשיבה 2 סרבה להצעות אלה. אין היא מעונינת לקבל טובת הנאה עבור מסירת זמן בטלויזיה לרשימה אחרת, ורוצה היא

רק שחינחן לה ההזדמנות החלופית,
באמצעות זמני שידור מוגדלים ברדיו,
להביא אח מצעה ואח דעותיה בפני הציבור.

יצויין כי בעת הבחירות לכנסת העשירית
חיה יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
דאז, השופט עציוני, את דעתו, שהסכם
מסוג זה אינו חואם את החוק. עם זאח
יזכך, כי בבחירות קודמות הוזרח הסדרים
כאלה.

4. נראה לי, כי הבקשה כדין יסודה, וכי
הסכמים מהסוג הנדון נוגדים הם אח
החוק ואין להתירם. להלן נימוקי:

(א) בסעיפים 15 ו-15א' לחוק קבע המחוקק
כמדויק מהו הזמן אשר יוקצב לכל רשימה
לצורך שידורי התעמולה שלה הן בטלוויזיה
והן ברדיו. הקצבות אלה נקבעו על פי
קריטריונים הקשורים בגודל הרשימות
ככנסת היוצאת ובטיבם של שני הסוגים
של אמצעי התקשורת בהם המדובר.

לא נאמר בסעיפים 15 ו-15א' הנ"ל
או בסעיפים אחרים של החוק, לא
במפורש ולא במרומז, כי ניתן לשכוח
הקצבת זמנים אלה, לא על פי שיקול
דעת יו"ר ועדת הבחירות המרכזית,
אשר מטפקידו לקבוע אלו הזמנים
המדוייקים של שידורי הרשימות, ולא
כל שכן לא על פי רצונם ויוזמחם של
נציגי הרשימות עצמן.

(כ) בהחלטתי בחכ"כ 2/84 כבר עמדתי על
כך, כי הדרישה להבטחת שוויון בכחירות,
המעוגנת בסעיף 4 לחוק יסוד: הכנסת
הוחלה בפסיקחו של בית המשפט העליון
בין היתר גם על הבטחת הזדמנות שווה
בכל הנוגע לשידורי תעמולת הרשימות
ברדיו ובטלוויזיה.
אחזור כאן על דבריו של השופט לנדוי
מכג"צ 246,260/81 (אגודת דרך ארץ
ואח' נ. רשות השידור ואח' פד"י ל"ה
(4) 1 בעמ' 7:

"מטפורש כפרשח ברגמן (כג"צ 98/69)
עיקרון השוויון שבסעיף 4 לחוק יסודי:
הכנסת, כמשחרע גם על שוויון הסיכויים
של הרשימות המתחרות בבחירות לכנסת.
יש להחיל אוחו עיקרון גם על השימוש
באמצעי החקשורת הממלכתיים, אדירי
ההטפה על הציבור..."

כשם שסכרתי בחכ"כ 2/84 הנ"ל, כי
שוויון זה מופר כאשר מאפשרים לאח
הרשימות לרכוש זמן נוסף לשידורי
רדיו באמצעות חחנות שידור חיצוניות,
כך גם נראה לי, כי לא נוכל לשמור על
עקרון השוויון הלכה למעשה אם נאפשר
עיסקות מהסוג הנדון.

אמנם אין כאן הפרח השוויון בין שחי
המשיכות ולמעשה שחיהן יוצאות נשכרות.
המשיכה 2, שהיתה מפסידה אחרת את
זכות השידור שלה בטלויזיה ללא כל
פיצוי, מקבלת חוספת רצינית לזמן
העומד לרשותה ברדיו. והמשיכה 1 מן

הסתם גם כן מרויחה מעיסקת החילופין:
אחרת לא הייתה מסכימה להסדר זה. אולם
השוויון הופר ביחס לכל יתר הרשימות.

עיסקאות מסוג זה (ואם נסכים לעיסקה
אחת נצטרך כמובן להחיר גם הסדרים
נוספים כאלה) עלולות לשבש ולהרוס את
המבנה ואח האקויליבריום שנוצרו על
ידי המחוקק כדי לאפשר תעמולת בחירות
במחכונת סבירה ומאוזנת. רכישת זמן
נוסף בטלויזיה על ידי רשימת אחת
בהכרח עלולה לפגוע ברשימות אחרות,
והפסד הזמן של אותה רשימה ברדיו
אינה מאזנת את התמונה.

קשה, אם לא בלתי אפשרי, לקבוע
באופן אובייקטיבי "מחיר" של מכירת
זמן בטלויזיה חמורת זמן ברדיו.
המדובר כאן הוא בשני "עולמות
תקשורתיים" שונים. לא רק שאחוז
הצפייה בטלויזיה גבוה יותר בהרבה,
ולא רק שמדיום זה מדבר אל שני חושים

ולא אל חוש השמיעה כלכר, אלא
שהטכניקה הצילומית מאפשרת את
ניצול הזמן בצורה אחרת לחלוטין.

והן מזה חלוי הוכר כאופין של הרשימות
וכורך בה הן רוצות לנהל את מערכת
הכחירות. יש רשימות, אשר בכוננחן
להביא בפני הציבור בעיקר עובדות
יכשות וטיעונים הגיוניים - יחכן
והרדיו יוכל לשרת רשימות אלה בצורה
טכירה. מאידך ישנם נציגי רשימות
אשר מוחכונים לשים את הדגש על הפניה
הרגשית אל הציבור; עכור אלה אין
וחליף לשידורי הטלוויזיה.

אין איפוא לדעתי מנוס מוומסקנה,
כי יש כמותן היחר לעריכת עיסקה
כאמור כזי להפרי את עקרון השוויון
כיוחס לזכויותיהן של כלל הרשימות.

ג) אין גם לומר כי יש בהחלטה זו כדי
לגרות עורל למשיכה מס' 2. אם היא

מחליטה לוותר על זכותה להשתתף
בשידורי החעמולה בטלוויזיה, וזאת
על סמך מניעים ושיקולים הנראים
בעיניה עדיפים, הרי עושה היא כך
מרצונה החפשי, ואין איפוא כל מקום
לרגשי קיפוח מצדה.

ד) מחן היחורים לעיסקאות כאלה עלול
גם להביא במרוצח הזמן לחופעות
לרואי שליליות נוספות. העמידה
על המקח, ההתחרות בין רשימות
שונות המציעות "מחיר" מושך יותר
עבור "המצרן" בו עסקינן, האפשרות
שחוגשנה חביעות על הפרח הסכמים
ועל ביצועם בעין - כל אלה אינן
מעלות בפנינו תחזיות מלבכות.

גם מכחינה זו עדיף לדעתי לתת
ביטוי למה שמשחמע בלאו הכי מלשון
החוק ומרוחו.

אשר על כן מחליט אני לקבל את הבקשה
ולהורות למשיבות שלא לבצע את הסדר
החליפין, נשוא הבקשה, עליו סוכם
ביניהן.

הודע היום, 29.6.84

-

גבריאל בך
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזיות לכנסת האחת עשרה

חכ"כ 4/81

כפני יוטב ראש
ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת
השופט גבריאל כן

יהודה חשאי, ח"כ, יו"ר
סיעת המערך כועדת הבחירות
המרכזית לכנסת האחת עשרה
המבקש

נגד

1. סיעת הליכוד
2. סיעת הוחדיה - צמח

הנשיבות

מטעם המבקש: ח"כ יהודה חשאי,
עו"ד ישעיהו אחגר
עו"ד דן שינמן
מטעם המשיבה מס' 1: ח"כ רובי מילוא
מר מתיחיהו דרוכלס
מטעם המשיבה מס' 2: מר ישראל מירד

ה ח ל ט ה

=====

1. זוהי חלונה של בא כח סיעת המערך נגד סיעת הליכוד וסיעת התחיה - צמח המכוונת כנגד טכסים העומדים להערך בקשר למה שקרוי בחלונה "מבצע התיישבוח ראוחני" ביהודה, בשומרון ובחבל עזה; בקשתו היא, כי אורה על אי-קיום אותם טכסים.

טכסים אלה עומדים להערך כמשך שבוע זה בין הימים 15.7.84 ו-22.7.84, היינו כימי השבוע הקודם לעריכת הבחירות לכנסת ביום 23.7.84, והם קשורים בייסודם של 9 ישובים חדשים ביהודה, בשומרון ובחבל עזה; 4 ישובים הינם ישובים רגילים המוקמים על ידי גופים מיישבים ו-5 ישובים הם אזרח של האחזיות נחל. טענת המבקש היא, שעריכת טכסים אלה מהווה הפרה של סעיף 2א (רישא) לחוק הבחירות (דרכי העמולה), חשי"ט - 1959 (להלן "החוק"), אשר זו לשונו:

"לא ייעשה שימוש בקשר עם העמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), ו-(4) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, חשי"ח -1958 (נוסח משולב, 1), או של חאגיד שהממשלה משחפת בהנהלתו או בהוננו..."

מן הראוי להדגיש, כי אין החלונה והבקשה מחיחסות לעצם הארוע של הקמת הישובים האמורים ושל עלייתם על הקרקע של המתישבים בהם, ועל כן לא זה עומד כאן לדיון. לשון אחר, לא נתבקשתי לחח צו כלשהו שיש בו כדי למנוע או לעכב את הקמתם או את אזרוחם של אותם ישובים.

הנושא האחד והיחיד העומד לדיון ולהכרעה בפני הוא האם הטכסים המוחוכננים יש בהם משום "חיעמולת בחירות" כמוכן סעיף 2א' לחוק, והאם המימון שלהם נוגד את הווק.

2. אחרי ששמעתי את טעוניהם של באי כח הצדדים הגעתי למסקנות הבאות:

א. האשר לשאלה, כאם יש לראות בטכסים האמורים משום תעמולת כחירות במסגרת הסיניף האמור, ושובתי היא חיובית. אמנם ער אני לכך, כי המדובר כאן כארועים ממלכתיים שרבים דוגמתם התנהלו בשנים האחרונות. על כן, לו היה טכס כזה מתקיים לפני כשנה או שנתיים, והיו משתתפים בו אורחים מוזמנים, וביניהם שרים ואנשי ציבור אחרים, הרי ניתן היה לראות בכך ארוע רשמי מקובל, שאינו קשור לתעמולה עכור מפלגה זו או אחרת. אולם כאשר נדרש אני לחת ושובה לשאלה בה עסקינן, חייב אני לקוח כושכון את כל הנסיבות הרלוונטיות, לרבות עיחוי הארועים, חכיפותם, זהותם של המשוחתפים בהם וכמיוחד זהותם של הנואמים העיקריים בהם.

נן הכלל אל הפרט: מדובר בעריכת 9 טכסים, כזה אחר זה כמשך כשבוע ימים לפני עריכת הכולירות לכנסת, וכפי שמסר בעת הדיון מר דרובלס, מנהל החטיבה להתישכות בסוכנות.

אשר הופיע כשם המשיכה מס' 1, בכנות הראויה לשבח, הרי נקבע עיתויים של אוחס טכסים קרוכ לודאי בעת האחרונה, היינו לאחר קבלת ההחלטה להקדמת הבחירות לכנסת. בטכסים האלה יופיעו וינאמו שרי ממשלה ופעילים מפלגתיים מרכזיים אחרים.

סבורני, כי לאור עיתויים של הטכסים ונסיבות הלואי שלהם יש לראות בהם משום ארועים המהווים חעמולת בחירות.

אעיר בהקשר זה, כי נסקנה זו מוחקש גט מהחלטות שנחוי לפני ימים יספר, כאשר נציגי סיעת הליכוד ביקשו ממני לחז צו נגד סיעת המערך, האוסר כ-4-5 ארועים שאורגנו על ידי ההסדרות הכלליה של פועלי ישראל או מועצות פועלים במקומות שונים, בהם עמדו מועמדיט לכנסת מטעם המערך לקוח חלק בדרך של מוח הרצאות או השחפות כראיונים, כאשר הופעות אלו היו מלוות בתוכניות בידור שונות. בקשר לאוחן חלונות טען בפני בא כח המערך, כי אין

המדובר בתעמולת בחירות, שכן אין
בכוונתם של נציגי המערך הנוגעים
בדבר לשאת נאומים פוליטיים, אלא לחת
הרצאות בנושאים כלליים כגון הוצאת
ספר חדש ודיון בכעיות מופשטות מסוגים
שונים.

לא קיבלתי את טענת ההגנה האמורה של בא
כזו סיעת המערך, ונחתי את הצוים המכוקשים.
הבהרתי לבאי כח הצדדים בעת מהן החלטתי,
כי הרצאה מסוימת יכולה ללבוש אופי כללי
ו"חמיט" בזמנים רגילים, ועם זאת לקבל
משמעות אחרת בימים האחרונים שלפני הבחירות.
ההגיון ונסיון החיים מחייבים את המסקנה,
כי מועמדים בכירים לכנסת לא ישחטפו
בשכוע האחרון לפני עריכת הבחירות בהופעות
מהסוג הנדון מבלי שהדבר כרוך, גם בעיניהם
הם וגם בעיני הקהל, בתעמולת בחירות.
כאמור, יש ללמוד גזירה שוה גם ביחס
לעריכת הטכסים נשוא הבקשה דנן.

ב. אין בקביעתי הנ"ל כדי לחרוץ את גורלן
של הבקשות הנדונות, שכן עדיין עלי
לקבוע אם הוכח בפני שהמשיבוח

או מי מהן עומדות לעשות שימוש
בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף
9 לחוק מבקר המדינה חשי"ח - 1958
(נוסח משולב) בקשר לעריכת אותם טכסיט.

אין ספק כי חובת המבקש היא להוכיח גט
אלמנט זה של תלונתו.

לא הובהר בפני מה כדיוק עשוי להחרש
בכל אחד מאותם טכסים, מהן ההוצאות
הכרוכות בכך ומי עומד לשאת באותן
הוצאות.

מר דרובלס מסר לנו, כי בקשר לישובים
האזרחיים הרגילים, במידה ויוגש בהם
כיבוד קל כלשהו, (ואף זה לא ברור), הרי
הגופים המיישבים, שהם אינם גופים
מבוקרים, ישאו בהוצאות אלו.

באזרוח של התחלופיות הנח"ל, הרי יתכן
ויחקיימו בהם מסדר של חיילי הנח"ל,
נגינת חזמורת הנח"ל, או הופעה של להקת
הנח"ל.

גם כעניין זה לא היה ביכולתו של מר
דרובלס או בידי נציגי המבקש למסור
פרטים מדוייקים.

ג. אין איפוא באפשרותי לקבוע מימצאים
ודאיים על פיהם אוכל להסיק כאם
אמנם יש בטכסים המוחכננים, או באחדים
מהם, משום הפרה על פי סעיף 2א האמור.

עם זאת, ברצוני לקבוע:
לאור מסקנתי, כי יש בטכסים האמורים,
במידה וישונופו בהם מועמדים לבחירות
ואישים פוליטיים מרכזיים אחרים, משום
מעמולת בחירות, הרי אין החוק מרשה
(ראה סעיף 8 לחוק), כי ארוע כזה יהיה
מלווה בחוכנית ביודור כלשהי. על כן,
אט חוכנן כי טכסים אלה יהיו מלווים
בנגינת חזמורת, בין שהיא חזמורת צה"ל
או חזמורת אורת כלשהי, או הופעה של
להקת אמנים, צבאיים או אחרים, הרי
עריכת חוכניות ביודור אלה נוגדות את
החוק ואסור לקיימן.

כמו כן, יש להקפיד על כך כי ההוצאות
הכרוכות בעריכת הטכסים, לא תכוסנה
על ידי גופים מבוקרים אליהם מחייחם
סעיף 2א הנ"ל.
בכפוף לאמור לעיל, אין מניעה לכך כי
הטכסים ייערכו כפי שחוכנו.

ההחלטה ניתנה היום 15.7.84 בנוכחות באי
כח הצדדים.

-

גבריאל בך
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת האחת עשרה

צו מניעה
כדבר שילוב אומנים עם חעמולת בחירות
=====

בעקבות חלונות שהוגשו על ידי כאי כח סיעה
הליכוד, ניוון כזה צו על פי סמכותי לפי
חוק הכחירות (דרכי חעמולה), חשי"ט - 1959,
שלא לקיים אירועים כהם מושמעים נאומים
או ראיונים של מועמדים לבחירות לכנסת,
כאשר מחלוות אליהם חוכניות כידור המכוצעות
על ידי אומנים.

מודגש כי אין נפקא מינא לצורך צו זה אם
המארגן של האירוע הוא המפלגה עצמה, במקרה
זה מפלגת המערך, או אם האירוע מאורגן
על ידי ההסתדרות, מועצת הפועלים וכו'.

על מנת להסיר ספק יצויין כי אין כמוכן
איסור על קיום חעמולת הכחירות או על
עריכת החוכנית האומנותית, והאיסור

מתייחס לשילוב של שני אלה גם יחד.

-

גבריאל בך
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת האחת עשרה

ה ס כ ט

שקיבל תוקף של צו

בענין השימוש לצורך הבחירות ברכב
של חאגידים ממלכתיים, הסתדרותיים
וממשלחיים

=====

1. מוצאת בזאת הנוייה למטרת הבחירות של שתי הושימות בענין אי-שימוש בנכסים ובמיוחד כלי רכב של חאגידים ממלכתיים, הסתדרותיים וממשלחיים, וכך כלי רכב של משרדי ממשלה, מועצות מקומיות, עיריות ומועצות אזוריות - במסגרת הפעילות של יום הבחירות.
2. האמור אינו כולל שימוש בכלי רכב בחמורה וכמו כן לא יחול על כלי רכב הצמודים לעובדים של חאגידים כאשר לאותם עובדים הדרשו להשתמש בהם למטרות פרטיות.
3. יש להקפיד שלא יהיו כיום הבחירות, על כלי רכב כאמור בסעיף 1, אפילו מדבקות (סטיקרים).

4. שני המטות יקצו אנשים לצורך ביקורת הדדית של ביצוע האמור.

—
_____
סיעת המערך

—
_____
סיעת הליכוד

ע"י ב"כ ר. מילוא, ח"כ ע"י ב"כ י. חשאי, ח"כ

ה ח ל ט ה

=====

על פי בקשת הצדדים הנני נותן בזה להסכם הנ"ל חוקף של צו מחייב.

—
גבריאל כץ

שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת האחת עשרה

22.7.84

הוראה בדבר השימוש בקסטות
וידיאו כמעמולת בחירות
=====

התעוררה השאלה, כאיזו מידה, אם בכלל, מותר
להשונש בקסטות וידיאו בעת מעמולת בחירות,
הן באסיפות פומכיות והן כחוגי בית.

להלן חוות דעתי בסוגיה זו.

מן הראוי לצטט בהקשר זה את נוסח הרישוא של
סעיף 8 מחוק הבחירות (דרכי מעמולה), חשי"ט-
1959, אשר זו לשונו:

"לא תהא מעמולת בחירות מלווה כחכניח בידור,
לרכות הופעות של אומנים, נגינה, זימרה,
הצגת סרטים, ונשיאת לפידים..." (ההדגשה
שלי, ג.ב.כ.).

גם בהערת השוליים לסעיף זה נאמר:

"איסור על חוכניות בידור..."

הייתי מפרש סעיף זה, לצורך הסוגיה בה
עסקינן, כדלקמן:

(א) אין לדעתי לעשות הכוונה, לענין הוראת
סעיף זה, בין סרטים רגילים ובין סרטי
וידאו, המוקרנים באמצעות מסך הטלוויזיה
או כדרך אחרת.

(ב) הסעיף אוטר ליווי תעמולת בחירות כחכניות
כידור, לרבות הצגת סרטים; משמע רק סרט,
שניתן לכנותו כ"כידור" נחפס על ידי
הוראות הסעיף. אין איפוא להקרין, לא
באסיפה פומבית ולא ב"חוג בית" סרט
עלילתי או בידורי מסוג כלשהו. מאידך
אין האיסור חל על סרטי תעמולה, היינו
סרטים המכילים נאום או ראיון או חומר
דקומנטארי זה או אחר, הבא להצביע על
הישגי המפלגה או מועמדיה.

גבריאל כן

שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הכחירות
המרכזית לכנסת האחת עשרה

24.6.81

חוות דעה

בקשר להכללת בדרנים ואומנים

בחשדירי תעמולה בטלויזיה

=====

חוות דעה בעקבות בקשה שהוגשה ליו"ר ועדת
הבחירות המרכזיות לאסור את השתתפותם של
בדרנים ואומנים בחשדירי התעמולה בטלויזיה,
על פי הוראות סעיף 8 לחוק הבחירות (דרכי
התעמולה), חשי"ט - 1959

סעיף 8 לחוק הנדון אוסר תעמולת בחירות כאשר
היא "מלווה חוכניות בידור...". יש לדעתי לשים
בהקשר זה את הדגש על המונח "חוכניות בידור",
משמע שהאיסור חל על כל אסיפת בחירות או אף
על כל חוג כיח, בהם מתנהל מצד אחד תעמולת
בחירות, ובנוסף לכך מוגשת לקהל חוכנית בידור,
כגון הופעת אומנים, נגינה, זימרה, הצגת
סרטים, חצוגות ופנא וכיוצ"ב.

לעומת זאת אין האיסור חל לדעתי על אירוע
המהווה כל כולו תעמולת בחירות, אלא שחלק
מהתעמולה מוגש בצורה מכודרת, אפילו אם
דבר זה נעשה ע"י אומנים.

כתשדירי תעמולת הבחירות המוקדנים כימים אלה,
מוגש אמנם חלק מהתעמולה בצורה מכודרת,
אך האומנים הנוגעים בדבר מנסים להגיש
לציבור, כל אחד בדרכו שלו, מסר פוליטי
כרור ואין לראות בדכריהם משום תכנית כידור
או הופעת אומנים, המתלוות אל תעמולת
הבחירות. זהו למעשה חלק אינטגרלי מן
התעמולה עצמה, הבא להשלים אח דברי התעמולה
האחרים המוגשים בסגנון רציני יותר.

די בנימוק זה כדי להניאני מלאסור את
סרטי התעמולה האמורים, אולם בנוסף על כך
ניתן להגיע לאותה מסקנה גם בדרך אחרת.
הצגת סרטים המוזכרת ברישא של סעיף 8 הנ"ל,
הינה אסורה רק כאשר היא מהווה "תכנית
כידור", שכן מדובר בסעיף 8 על "..." חוכניות

בידור, לרכוח ... הצגת סרטים...". האיסור חל
איפוא רק על סרטים המהווים בידור, ולא על
סרטי תעמולה רגילים. והנה, נאמר בסיפא
של סעיף 8 כי "האיסור על הצגת סרטים לא
יחול על שידור תעמולת בחירות בטלוויזיה לפי
סעיף 15א". יוצא איפוא, כי האיסור על הצגת
סרטי בידור (וכאמור רק אלה אסורים על פי
הרישאה של הסעיף) אינו חל כלל על סרטי התעמולה
המוקרנים על פי סעיף 15א לחוק.

סיכומי של דבר: אין אני נוצא מקומו להשחמש
בסמכויותי על פי החוק הנדון, .על מנח לאסור
על כל המפלגות לכלול החשדירי התעמולה שלהם
גם קטעים מכדחים, כפי שהיכר נעשה עד כה.

לנוויר להוסיף, כי אף לו סכרתי אחרת, לא
הייתי כותן צו להפסקת החשדירים, מכלי לשמוע
קודם לכן את טענותיהם של הנוגעים בכרר,
על פי הוראות סעיף 17ב' (א) לחוק הנדון.

גבריא אל כך

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזיות לכנסת האחח עשרה

הוראות בדבר כשרותן ופסלותן
של פתקאות הצבעה שנתגלו בהן פגמים
=====

א. פתקאות המכילות פגמים כגון קרעים,
סימני לכלוך או דיו, פתקאות דבוקות
וכו' ושאינן באותם פגמים כדי לזהות את
המצביע, אינן לפסלן ויש להתייחס אליהן
כאל פתקאות כשרות. במיוחד יש להכשיר
את הפתקאות כאשר עולה מהחומר שבפני
הועדה כי המדובר בפגמים שהוכנסו בשיטות
לפתקאות הצבעה מרובות.

ב. כאשר בפתק הצבעה האות או האותיות של
הרשימה הן מרוייקות, אינן זה משנה אם
ישנו פגם בכינוי של הרשימה.

ג. אם על פתק הצבעה אין האות או האותיות
של רשימת מועמדים מאושרת, הרי יש לראות
את הפתק כפסול, על פי חקנה 82(1) לתקנות
הבחירות לכנסת.

יש להכניס פתקאות אלה למעטפות מיוחדות
כנקבע בחוק ובתקנות.

ו. על כל הפגמים יש להכין דין וחשבון ולהזכירם
בפרוטוקול.

-

גבריאל בן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזיות לכנסת האחת עשרה

23.7.84